

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента, декана
факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії

Шапаренко Христини Андріївни

про дисертацію Воробель Марії Михайлівни
на тему «Емоційно-естетичний розвиток дитини у системі

дошкільного виховання Німеччини»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

1. Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

З-поміж багатьох актуальних проблем, які намагається розв'язати сучасна педагогічна наука, впродовж тривалого часу, залишається пошук оптимального змісту освіти дітей дошкільного віку, виокремлення найбільш ефективних гуманістичних методів, спрямованих на вдосконалення творчої індивідуальності, здатної до адекватного сприйняття прекрасного і потворного, наділеної чуттям міри у творенні художніх цінностей. Інтеграція України у світовий простір відкрила можливість більш глибокого ознайомлення з досягненнями інших країн у різних галузях, зокрема, у галузі дошкільної освіти. З огляду на це, дослідження Марії Михайлівни Воробель, присвячене проблемі емоційно-естетичного розвитку дитини у системі дошкільного виховання Німеччини має незаперечну актуальність.

Роботу виконано як складову наукової теми Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «Україна і німецькомовний простір: мовні, літературні та культурно-освітні взаємини».

2. Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Аналіз дисертаційної роботи та автореферату засвідчує про наукову завершеність і самостійність рецензованого дослідження.

У результаті дослідження автором:

– цілісно проаналізовано зміст та сутність емоційно-естетичного розвитку дітей дошкільного віку в системі Німеччини;

— систематизовано й узагальнено особливості функціонування дошкільних закладів у Німеччині та визначено місце емоційно-естетичного складника в їхньому змісті освіти;

— досліджено сутність, зміст та завдання емоційно-естетичного розвитку дитини та уточнено сучасні підходи до організації дошкільного виховання та емоційно-естетичного розвитку дитини у Німеччині;

— проаналізовано прикладні аспекти щодо реалізації завдань емоційно-естетичного розвитку дитини-дошкільника й обґрунтовано специфіку педагогічного інструментарію їх вирішення;

— з'ясовано особливості організації освітнього простору закладів дошкільної освіти Німеччини та визначено можливості творчого застосування досвіду емоційно-естетичного розвитку дитини в українській системі дошкільного виховання.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

Заслуговує позитивної оцінки структура дисертації, вибудована в логіці дослідницьких завдань. Це дало можливість простежити і визначити ступінь (а він є достатнім) розв'язання завдань дослідження.

Дисертаційна робота М.М. Воробель є комплексним дослідженням, у якому наведено теоретичне узагальнення й наукове роз'яснення проблеми емоційно-естетичного розвитку дитини у системі дошкільного виховання Німеччини. Автором з'ясовано ступінь дослідженості проблеми та охарактеризовано його базові поняття; обґрунтовано сутність, зміст та завдання емоційно-естетичного розвитку дитини у системі німецької дошкільної педагогіки; проаналізовано сучасні підходи до організації дошкільного виховання та емоційно-естетичного розвитку дитини у Німеччині. Дисертанткою обґрунтовано прикладні аспекти та особливості педагогічного інструментарію дослідження; реалізацію завдань емоційно-естетичного розвитку дитини-дошкільника; особливості організації освітнього простору закладів дошкільної освіти Німеччини.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації М.М. Воробель, автореферату та змісту публікацій засвідчують ґрунтовність виконаного дослідження (список використаних джерел нараховує 321 найменування, з них 179 – німецькою мовою) на підставі чого сформулювала власне бачення досліджуваної проблеми. Зауважимо, що дисертація характеризується змістовністю та обґрунтованістю викладених позицій, вдалим синтезом отриманих результатів теоретичного та емпіричного рівнів.

У дисертації аргументовано можливість застосування в закладах дошкільної освіти України ідей дошкільної педагогіки Німеччини у царині емоційно-естетичного розвитку дитини-дошкільника.

5. Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Дисертація М. М. Воробель містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальні наукові завдання. Рівень апробації результатів дослідження підтверджується участю дисертантки у 7 науково-практичних конференціях різного рівня. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», Сімейного центру гармонійного розвитку «Пазлик», Новокалінівського опорного закладу загальної середньої освіти Самбірського району Львівської області, Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Результати дослідження представлені у 12 публікаціях автора, з них: 7 – у наукових фахових виданнях, 2 – у зарубіжних виданнях, 3 – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Здобутими емпіричними даними й науковими висновками можна послуговуватись при викладанні у закладах вищої освіти – майбутнім педагогам дошкільної освіти в діяльності вищих навчальних закладів; під час написання курсових, дипломних і магістерських робіт; при підготовці навчальних підручників та посібників, а також у практичній роботі вихователів, гувернерів, організаторів виховної роботи, соціальних педагогів у різних типах закладів дошкільної освіти.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність загалом.

Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. У роботі чітко представлений науковий апарат дослідження, що свідчить про його ґрунтовну організацію. Відповідно до теми та проблеми дослідження визначено завдання, забезпечено відповідність завдань та висновків, які логічно вибудовуються зі змісту основної частини дисертації.

Наукову цінність має здійснений у першому розділі теоретичний аналіз наукової обсервації проблеми емоційно-естетичного розвитку дитини у системі німецького довкілля.

Автором ґрунтовно проаналізована сутність понять «естетичне інтеграція змістових характеристик яких дала підстави до визначення сутності ключового для нашого дослідження поняття «емоційно-естетичний розвиток дошкільника»; розкриті сучасні підходи до організації дошкільного виховання та емоційно-естетичного розвитку дитини у Німеччині.

Привертає увагу другий розділ дисертації у якому охарактеризовано організаційно-методичні засади емоційно-естетичного розвитку дитини у німецькій освітній системі. Вивчено, проаналізовано й узагальнено практику роботи різноманітних закладів дошкільної освіти Німеччини.

У розділі дисертантка висвітлює основні види діяльності з дітьми щодо реалізації завдань емоційно-естетичного розвитку, такі як: малювання, живопис, оформлення, конструювання, моделювання, будування, аплікація,

колажування, різьблення, плетіння, робота з шаблонами, рух, ритміка, танець, зображувальна та вільна гра.

У роботі наголошено на важливості розвитку емоційної компетентності, саморозвитку і соціалізації дитини, вказано, що вони тісно взаємопов'язані і взаємозалежні.

У розділі аналізується широкий арсенал засобів та способів емоційно-естетичного розвитку дошкільників: навколишнє середовище, природа, література, музика, образотворче мистецтво, архітектура, театральне, декоративно-ужиткове, кіномистецтво, вільна гра, проектна діяльність, мистецькі ательє, арт-проекти тощо.

Авторка доводить, що реалізація завдань емоційно-естетичного розвитку дитини вимагає створення таких умов для занять ігровою, творчою, конструювальною, образотворчою діяльністю, які могли б не лише забезпечити доступ кожної дитини до якісних і безпечних для здоров'я засобів, але й створити відповідну атмосферу творчості, духовності, емоційності, свободи.

Дисертаційна робота М.М. Воробель за своїм змістом і формою є завершеним дисертаційним дослідженням. Автореферат відповідає основним положенням змісту дисертації.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих М.М. Воробель результатів, відзначимо окремі дискусійні положення та висловимо зауваження й побажання до змісту роботи:

1. В параграфі 1.1. подано аналіз поняття «естетичне виховання» досить детально. У той же час характеристиці поняття «емоційний розвиток» присвячено лише один абзац. Варто було б детальніше проаналізувати цей феномен. Адже у роботі розглядається процес емоційно-естетичного розвитку дітей дошкільного віку.

2. В параграфі 1.2. який заявлений як «Сутність, зміст та завдання емоційно-естетичного розвитку дитини у системі німецької дошкільної

педагогіки» відсутнє чітке виокремлення завдань саме емоційно-естетичного розвитку дітей дошкільного віку.

3. Позитивно оцінюючи ретельний аналіз дисертанткою різних форм, методів і прийомів емоційно-естетичного виховання у дошкільних закладах Німеччини вважаємо, що робота виграла б завдяки систематизації та унаочненню їх у таблиці або малюнку.

4. У другому розділі авторкою детально проаналізовано методи емоційно-естетичного розвитку дітей дошкільного віку у системі Німеччини. На нашу думку робота збагатилася б завдяки розробці авторських методів емоційно-естетичного виховання дітей дошкільного віку із урахуванням специфіки системи дошкільної освіти України.

5. Виклад матеріалу іноді має дещо реферативний характер. У тексті дисертації не завжди чітко представлена власна позиція автора стосовно певних наукових положень, визначень окремих понять, які стосуються досліджуваної проблеми.

9. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях.

Основні положення й результати дисертації відображено в 12 публікаціях: 11 – одноосібних. З них: 7 – у наукових фахових виданнях, 2 – у зарубіжних виданнях, 3 – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

10. Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації.

Структурна побудова, зміст, висновки, що викладені в авторефераті, відображають основні положення дисертації.

11. Висновок. Таким чином, проведений аналіз дозволяє стверджувати, що дисертація «Емоційно-естетичний розвиток дитини у системі дошкільного виховання Німеччини», є завершеним, самостійним дослідженням, що відповідає чинним вимогам до кандидатських дисертацій (пп. 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 зі змінами,

внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р. та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р.), а її автор Воробель Марія Михайлівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету
дошкільної і спеціальної освіти та історії
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Х.А. Шапаренко

Підпис *Шапаренко Х.А.*
Засвідчую
Начальник відділу кадрів *[Signature]*
« 09 » *листопада* 20 *19* рік